

Kedves Olvasóink!

A Föld napjára készülődve bizonyára belenéztek néhány régi kosárba. Ez ugyan már mögöttünk van, de közeleg a madarak és fák napja (május 10.), a biodiverzitás napja (május 22.) a környezetvédelmi világnap (június 5.) - hogy csak a legközelebbieket említsem.

Magyartanár lévén *újra* elővettem *A magyar helyesírás szabályait*, hogy ellenőrizzem, *valóban* kis kezdőbetűvel kell-e írni az ünnepeket, a nevezetes napokat. Valóban. (Ld. HSz. 145. szabálypont) Nekem ez így nem tetszik, én a nagybetűvel is megadnám a tiszteletet ezeknek az alkalmaknak. De engem nem kérdeztek... ☹

Tervem az volt, hogy egy tanulmányi kirándulás - feladatlapos számot állítok össze. Nem így lett, de nagy örömmre igazán nagyszerű anyagokat kaptam!

Mindjárt hármat is küldött **Nagy Andrea**, aki - túlzás nélkül, tapasztalatból mondhatom - a Galgamenti Népfőiskola lelke, 1997 óta a népfőiskola titkára, környezeti nevelési programjainak szervezője.

Rám bízta a választást, így most a felnőtteknek szóló, egészen friss írásával ismerkedhettek meg. Forgassátok haszonnal: most ezeket az oldalakat, aztán - ahogy gyűlnek a *zöldjavak* - az érlelődő komposztot! ☺

Gyalog Éva

Komposztáláshoz kapcsolódó módszertani ötlettár környezeti neveléssel foglalkozó civil szervezeteknek

(Humusz Szövetség, Komposztfórum Magyarország Egyesület és a Galgamenti Népfőiskola anyagai, valamint a Komposztálás Ünnepnapja 2011 és 2012 rendezvények résztvevőinek anyagai alapján írta és szerkesztette: Nagy Andrea, 2013.)

1. Komposztkas

Projekt időszükséglete: 4-6 óra barkácsolás és kerti munka

Projekt leírása: Az ötletgazda Gyulai Iván ökológus (Gömörszőlős, Ökológiai Intézet). Ez egy kasfonással készülő praktikus építmény, alkalmas a konyhai-, és a kerti zöld javak komposztálására, magas ágyás készítésére, illetve fóliával meleg ágyássá alakítható. Alkalmazása elsősorban olyan kertekben javasolt, ahol kevés a hely, vagy nem jó minőségű – esetleg szennyezett – a föld. A belső, 1 méter magas kör maga a komposztáló, a külső 40 centiméter magas kör pedig a veteményes. A komposztálóból szépen - a gravitáció hatására -, szétáramlanak a tápanyagok, folyamatosan táplálva a külső veteményes részt. Ha jó alapanyagokat komposztálunk, zöldségeink és fűszernövényeink gyors fejlődéssel és bő terméssel fognak minket megjutalmazni!

Komposztáló kas, avagy építsd meg saját veteményesed! -

http://humusz.hu/sites/default/files/Dokumentumok/komposztalas/komposzt_kas.pdf

A projekt pedagógiai értéke: Az elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazása. Növényi hulladékok hasznosítása. Fűzfavesszővel való fonás alapjainak elsajátítása.

Eszközök: fűzfaágak, fűzfavesszők, komposztnak való zöldjavak, termőföld (vagy kész komposzt)

Életkor-célcsoport: 16 év felett

Létszám: 4-10 fő

Területigény: terem majd terep

Projekt változat:

Fonott komposztkeretet készíthet szakember magához a komposztáláshoz, veteményes kerti rész mellőzésével. A tokaji Tokaji Ferenc Gimnázium Szakközépiskola és Kollégium diákjai, tanárai úgy ünnepelték a Komposztálás Ünnepnapját 2012-ben, hogy a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Kosárfonó projektjével működtek együtt. A komposztálással kapcsolatos ismeretek megosztása mellett egy nagy fűzavessző komposztáló keretet állítottak ki az iskola aulájában, illetve a diákok megismerkedhettek a fűzfavessző megmunkálásával.

Fotó: Gógné Liszkai Judit, Komposztálás Ünnepnapja, 2012, Tokaj

2. Fogadj örökbe egy ...komposztálót!

Projekt időszükséglete: 2 óra előkészítő munka és 4-6 óra terepi munka

Projekt leírása: A „Fogadj örökbe ..” kezdeményezések mintájára kialakított komposztálási program. Lehet ez az akció akár „gerillakomposztálás” is, de érdekesebb előtte az önkormányzattal egyeztetni. Egy olyan zöld területet keressünk, mely civil szervezetekkel, iskolai osztályokkal közösen gondozásba vehető. Az egyeztető tárgyalásokra kidolgozott tervekkel, rajzokkal menjünk, tüntessük fel a komposztáló keretet is a területen. Készítsünk tájékoztató táblát a céljainkról: terület örökbefogadás okáról, a komposztálás fontosságáról. Ne csak a komposztálás ünnepnapján gondozzuk a területet! Az évszaknak megfelelő munkálatok után keletkező zöldjaval fokozatosan töltsük meg a komposztálót, időszakonként forgassuk meg, s a következő komposztünnepen már a növények gyökeréhez tehetjük a tápanyagot.

Levéلكomposztáló készítése: <http://www.komposztforum.hu/miben>

A projekt pedagógiai értéke: Aktív állampolgárságra nevelés. Fenntarthatóság pedagógiájának gyakorlata az önkormányzat, az oktatási-nevelési intézmények és a nonprofit szektor együttműködése mentén. Komposztkészítés, hasznosítás elméleti ismereteinek gyakorlati alkalmazása.

Eszközök: zöldterület gondozási terv komposztálóval, raklapok vagy falécek, esetleg kerítésháló, kerti szerszámok, talicska

Életkor-célcsoport: 16 év felett

Létszám: 5-10 fő

Területigény: tanterem, terepi munka

Projekt változat:

Egy civil szervezet lehetővé teheti, hogy kerti komposztálóját évről évre október 10-én felkeressék a település iskolásai, óvodásai. A komposzt rostálását, illetve felhasználását erre a napra időzíthetik. A békéscsabai Körösök Völgye Natúrpark Egyesület saját komposztálóját nyitotta meg az érdeklődők előtt 2012-ben a Komposztálás Ünnepnapján. Programjuk címe: Rosta, rosta, komposztrosta.

Iskolások és óvodások rostálnak a Komposztálás Ünnepnapján Békéscsabán (2012). Fotó: Bonyhádi Enikő

3. Komposztáló családok kerestetnek!

Projekt időszükséglete: 2 óra tervezés és 4-6 óra terepi munka

Projekt leírása: Adjunk fel hirdetést a helyi lapban: „Komposztáló családokat keresünk!” Vegyük fel a kapcsolatot a jelentkezőkkel. Készítsünk térképet a településünkről, s amennyiben hozzájárulnak ezen családok, címeiket is jelöljük be rajta. Belegyezésüket kérve tehetünk ki a kapura egy kis matricát, ami jelzi, hogy abban a kertés házban komposztálnak!

Szervezzünk október 10-én komposztáló nyílt napot egy családnál, ahol szívesen fogadnak érdeklődőket, s már egy ideje folyik komposztálás. Készítsünk meghívót, mellékeljük a térképet a komposztáló családok címeivel, s a meghívottakat a helyszín gazdája kalauzolja. Meséljen a komposztálóról, a komposztálási tapasztalatairól! Kis vendégváró falatok, tea fogyasztása közben beszélgetés alakulhat ki a témáról.

Bővebben a kiskerti komposztálásról: <http://www.komposztforum.hu/hogyan>

A projekt pedagógiai értéke: Aktív állampolgárságra nevelés. Fenntarthatóság pedagógiájának gyakorlata a lakosság, az oktatási-nevelési intézmények és a nonprofit szektor együttműködése mentén. Komposztkészítés, hasznosítás elméleti ismereteinek gyakorlati alkalmazása.

Eszközök: hirdetés, térkép, meghívó, vendégváró falatok és tea

Életkor-célcsoport: 16 év felett

Létszám: 10-20 fő

Területigény: tanterem, terepi munka

Projekt változatok:

A „Tiszta udvar, rendes ház” mozgalom felelevenítése civil szervezetek, önkormányzatok illetve gazdasági társaságok együttműködésével. Az a porta kaphatja meg a kitüntető címet, ahol a lakók a tisztaság, a rend fenntartása mellett a szelektív hulladékgyűjtést, valamint a komposztálást is gyakorolják. Jó gyakorlatként említhetjük a galgahévízi önkormányzatot, ahol második éve hirdetik meg ilyen formában a mozgalmat.

Társasházi komposztálás, melynek során a társasházban élők között keresünk komposztálni szándékozó családokat. A társasház udvarán közös megegyezéssel ki lehet alakítani egy esztétikus és praktikus komposztálókeretet. A lakók ide hozhatják konyhai hulladékaikat és a kész komposztból részesülhetnek. Szükséges egy lelkes kis csapat, akik az ismeretterjesztési, szervezési és fizikai munkát meg tudják osztani egymás között. Jó példa a XII. kerületben, a Tamási Áron utcában 5 éve működő társasházi komposztálás. Ők a 2012-es évi Komposztálás Ünnepnapjára időzítették a rostálást és a komposzt felhasználását. További információk: <http://www.komposztforum.hu/komposztalo-lakokozosseg>

Egyetemi hallgatók kollégiumi komposztálást is szerveznek. További információk: <http://humusz.hu/nullahulladek/civilek/kollegiumi-komposztalas/9632>

Közösségi komposztpont kialakítása. Jó példa a Humusz Szövetség XI. kerület egészére kiterjedő kezdeményezése, egy nagyvárosi területről, sűrűn lakott kerületből kívánják a komposztálható anyagokat, konyhai hulladékot begyűjteni a komposztáló programjukhoz csatlakozva. További információ: <http://www.humusz.hu/hirek/humusz-hirek/kozossegi-komposztpont/10467>

4.Temetői komposztálás kezdeményezése

Projekt időszükséglete: 4-6 óra tervezés és 4-6 óra terepi munka

Projekt leírása: Vegyük fel az önkormányzattal, a képviselőtestületi tagokkal, a temetőgondnokkal a kapcsolatot. Győzzük meg őket a növényi alapanyagok újrahasznosításáról. Érveink a következők lehetnek: csökken az elszállításra váró vegyes hulladék mennyisége, a szemétszállítási költségek csökkennek, tápanyag keletkezik helyben a növények gondozásához. A temetőkben vannak zöldhulladék gyűjtő keretek. Keressük meg ezeket, és tisztítsuk meg az oda nem illő műanyag, fém, papírhulladéktól! Helyezzünk ki tájékoztató táblát, hogy mit lehet beletenni, mi az, ami komposztálódik! Hívjuk fel a látogatók figyelmét, hogy egy kis odafigyeléssel, milyen értékes anyagot nyerhetünk. A temetőben a komposztálás által bemutatjuk a természet körforgását, ami nemcsak az elmúlást jelenti, hanem az átalakulást, és valami új kezdetét.

Hol és hogyan komposztálhatunk? <http://www.komposztforum.hu/hol>

Beszédes érvek a komposztálás mellett: <http://www.komposztforum.hu/miert>

Egy első fecske: <http://vilagszam.hu/cikkek/szelektiv-temeto-kornyezettudatos-szemetszedes-a-hajdusagi-temetokban.html/1755>

A projekt pedagógiai értéke: Aktív állampolgárságra nevelés. Fenntarthatóság pedagógiájának gyakorlata a lakosság, a nonprofit szektor és az önkormányzat, illetve gazdasági társaságok együttműködése mentén. Komposztkészítés, hasznosítás elméleti ismereteinek gyakorlati alkalmazása.

Eszközök: tájékoztató táblák, feliratok

Életkor-célcsoport: 18 év felett

Létszám: 8-10 fő

Területigény: terem, terepi munka

Projekt változat: -

5.Kompomata készítése és kipróbálása

Projekt időszükséglete: 2-4 óra barkácsolás + 2 óra kérdés-felelet kidolgozás + 45-60 perc játékidő csoportonként

Működés közben a Kompomata Fotó: Humusz Szövetség

Projekt leírása:

A Kompomata egy vicces komposztoktató gép, mely az italautomatákhoz hasonló elven működik. Humoros, hogy benne ember foglal helyet (játékvezető), ő teszi elénk a kérdéseket és a helyes választ jutalmazza. Oktató, ismeretterjesztő jellegét a feltett kérdések adják.

A Kompomata készítése:

A paraván 4 db összefűzött hullámkarton lapból készül, egyenként kb. 200 cm x 85 cm méretben. Az egyik hullámkartonon készítsük el először a nyílásokat: kérdést mutató ablakot (fekvő A/5-ös méret), az A, B, C válaszok nyílását (13 cm x 13 cm), a játékindító bedobónyílást (5 cm x 5 cm). Éles szikével vágjuk ki ezeket. Ezután jöhet a paraván külső oldalainak festése, dekorálása. Az elemeket egyenként kell megfesteni, majd erős spárgával egymáshoz rögzíteni. A Kompomata bedobónyílása alá belülről rögzítsünk egy kisebb dobozt, hogy a dió ne guruljon szét. A doboz levehető legyen, hogy ne akadályozza a Kompomata lapra hajtogatását szállításánál, tárolásánál. Ha elkészítjük a játékhoz szükséges paravánt, őrizzük meg, jól jöhet évről, évre.

Működtetése:

A játékvezető a bedobott dióért cserébe nyomtatott papíron kérdést tesz a Kompomata ablakába, illetve fennhangon is elmondja a kérdést és a lehetséges válaszokat. A játékosnak A, B, C válaszok közül kell választania. A helyesnek vélt válasz betűjénél bedugja a kezét a nyílásba, amennyiben helyesen válaszolt ajándékot kap, helytelen válasz kézlegyintést ér. A kérdések praktikus, hasznos információk a komposztálásról az aktuális korosztály részére. Használható órán, szakkörön, környezetvédelmi jeles napokon.

Kérdések:

A játékhoz tartozó kérdések és válaszok a Humusz Szövetség honlapján megtalálhatók.

Forrás: <http://humusz.hu/sites/default/files/Dokumentumok/gyerekoktatas/kompomata.pdf>

A projekt pedagógiai értéke: A Kompomata kérdések összeállítása az adott témában elsajátított ismeretek, jártasságok lényegi elemeinek kiemelésére, rendszerezésére ad alkalmat. A játékvezető az oktató-nevelő munka szépségeit és kihívásait tapasztalhatja meg. A humoros kérdezz-felelek játék motiváló hatású alulteljesítő, félénk gyermekek számára is. A játékosok észrevétlenül sajátítanak el komposztálási ismereteket.

Eszközök: nagyméretű hullámkarton lapok, erős spárga, ragasztószalag, vágóeszköz, vízbázisú festékek, ecsetek, átlátszó műanyag irattartó dosszié, egy kisebb cipős doboz, dió, apró ajándékok (matrica, alma)

Életkor-célcsoport: 6 év felett játékosok, 10 év felett játékvezetők és barkácsolók

Létszám: 2-4 fő barkácsolás és üzemeltetés, 25-30 fős csoportok, mint felhasználók

Területigény: terem, szabadtér

Projekt változat:

Kérdéssort bármely környezetvédelemmel, természetvédelemmel kapcsolatos témára alkothatunk. Ökomata néven a gödöllői GATE ZÖLD Klub tagjai fejlesztették tovább ezt a játékot óvodás, iskolás és felnőtt korosztály számára.

Nagy Andrea
Galgahévíz

*Schenkerik Zsuzsanna küldte az alábbi apróhirdetéseket, melyeket itt díjmentesen közlünk! ☺
Ahogy végigolvastam, lenyűgözött nyelvi gazdagsága: a különleges jelzők, hasonlatok, metaforák sokasága. Hagyományörzés, természetgyógyászat, növényismeret, rendszertan - mindez együtt komplex ismeretekkel gazdagíthatja a játszókat.*

Kisebneknek párosítót lehet belőle készíteni, nagyobbaknak a magyar és latin nevek párosításához külön kártyákat is nyomtathatunk, de megpróbálkozhatnak ehhez hasonló leírásokkal is az éppen tanult növényekről. Költői hajlamú gyerekek rímbe is szedhetik!

És a legfontosabb: a növények élőhelyét felkeresve megalkothatnak egy saját kis botanikus kertet, ahol a meglett példányokat megjelölhetik az itt olvasható feliratokkal.

Plusz feladat lehet, hogy a neten keressék meg rendszertani besorolásukat - nekem hirtelen ezek jutottak eszembe.

APRÓHIRDETÉS – Melyik növény adhatta fel?

Mindig vízben áztatom a lábam.

Büszke bugám 3 m magasra is felemelem.

Hasznos építőanyag válik belőlem, ha télen learatnak.

Vigyázz, ne tüzeskedj a közelemben!

(nád – Phragmites communis)

A vízpartok szegélyét díszítem nagy, barna termésemmel.

A bodnárok hordódongák tömítésére használják kiszáritott levélrostjaimat.

Finom, gyapjas, bolyhos magjaimmal béleli a függőcinege fűzfán hintázó, mesteri fészket.

(bodnározó v. széleslevelű gyékény – Typha latifolia)

Kora reggel békák serege köszönt.
Még felnőtt koromban sem érem el az 1 cm nagyságot.
Gyorsan szaporodom, így társaimmal beborítjuk a víz felszínét.
Ilyenkor lehalásznak, hogy a tó fenéke elegendő fényhez jusson.
Az akváriumoknak is kedvelt díszje vagyok.

(apró békalencse – Lemna minor)

Csavarodom, kunkorodom, és utamban mindenkit behálózok.
Egész nyáron menyasszonyi ruhámat mutogatnám, ha csak rajtam múlna.
Napsütésben előbújok, ám borús időben hiába keresel.
Apró koszorúslányaimra is rátalálsz, ha finom illatuk nyomába eredsz!

(felfutó sövényzula – Calystegia sepium)

Kicsit különc vagyok.
Csak a nyugodt, gyorsan melegedő vizeket kedvelem.
Víz alatt úszik több méteres, sallangos farkam. Rajta rovarfogó tömlőcskék sorakoznak.
Sötétsárga, sarkantyús virágaim a víz fölé emelkednek.
Időnként gereblyézni is szoktak.

(közönséges rence – Utricularia vulgaris)

Szerény külsőm miatt sosem gondoltam volna, hogy ekkora hírnevet szerzek magamnak.
Látszólag semmi különleges nincs rajtam, ám ha nyár végén virágba borulok, milliók emlegetnek.
Pedig annak örülök a legjobban, ha nem foglalkoznak velem. Egyesek igyekeznek fiatalon nyakam szegni, de én makacsul ragaszkodom az életemhez, és újra kivirulok. Legjobb barátom a szél.

(parlagfű – Ambrosia elatior)

Az előkelő rózsafélék családjából származom,
de nem kedvelem az úri pompát.
Száras, sovány réteken, ritkás erdőkben, útszéleken találhatsz rám.
Ha hozzám dörgölődöl, apró, ragadós gombocskákkal ajándékozlak meg.
Elsősorban hasmenéstől szenvedők keressenek!

(közönséges párlófű v. apró bojtorján – Agrimonia eupatoria)

Lakhely tekintetében nem vagyok válogatós, mindenütt jól érzem magam. Pici sárga ernyőcskéimet kinyitogatom, s ettől vidámabb lesz a környezetem. Fodrászra sincs szükségem, mert a legelő állatok divatosra igazítják frizurámat.

(szarvaskerep – Lotus corniculatus)

Barátnőm a szarvaskerep, szívesen mutatkozunk egy társaságban. Diszkrét illatomat mindenki kedveli. Gyanakvó természetem miatt koronámat még éjszaka is a fejemen viselem.

(tarka koronafürt – *Coronilla varia*)

Szépségemnél csak finom, felejthetetlen illatom vonzóbb.
Bíborpiros pillangóként csalogatok minden erre járó.
Pöndörődő bajszommal kapaszkodom réti társaimba.
Apró gyermekeim egy közös házban, sűrűn egymás mellett cseperednek fel.
Rátartibb rokonaink a zöldségeskertekben illegetik magukat,
mígnem a konyhaasztalon kiterítve végzik.

(mogyorós lednek – *Lathyrus tuberosus*)

Úton, útfélen könnyen belém botolhatsz. Barázdált nyakamon, dundi termetem fölé emelem
hosszúkás, hengeres fejem. Kipréselt nedveim nyugtatóan hatnak kellemetlen csípéseidre.

(nagy útifű – *Plantago major*)

Kecses, karcsú a termetem.
Réteken virulok és illatozom.
Kedvenc színem a sárga.
Régen segítetttem a gazdaasszonyoknak tejet altatni.

(tejoltó galaj – *Galium verum*)

Pici, rózsaszín csónakokat ringatok a legelőkön.
Mezítláb ne járkálj a közelemben, mert szúrós a természetem!
Akik szeretnek, vidám dallal köszöntenek.

(tövises iglice – *Ononis spinosa*)

Fakózöld, ezüstösen csillogó, bársonyos ruhát hordok, lilásfehér gombokkal.
Előkelő gyomnövénynek számítok.
Akit köhögés gyötör, teámtól megkönnyebbül.
Rokonaim a mályvafélék. Papsajt az unokaöcsém.

(orvosi zilíz – *Althaea officinalis*)

Félelmetes nevem és érdes, szúrós szőreim miatt kevesen szeretnek.
Ha közelebről megcsodálsz, feltűnik, hogy szép virágaim a kék égbolttal néznek farkasszemet.
Útszéleken gyakran találkozhatsz velem, remélem, ezentúl megismeresz!

(terjőke kígyószisz – *Echium vulgare*)

Nem szeretek sokáig egyhelyben maradni, ezért minden őszre szép terebélyessé gömbölyödök, és ide-oda sodródok a világban. Talán megnyugodnék, ha egyszer valaki magához ölelne, de erre kevés esélyem van, mert tömérdek kihegyezett tüske borítja testemet.

(mezei iringó – *Eryngium campestre*)

Füves, száraz lejtőkön lila zászlócskák jelzik birodalmam. Egyenes, szilárd a tartásom, nehezen török derékba. Büszke vagyok az ázsiai pusztákon élő rokonaimra is.

(zászlós csüdfű – *Astragalus onobrychis*)

Írta: Schenkerik Zsuzsanna

És végül álljon itt egy osztálykirándulós feladatlap - az előző is lehet az, csak a helyszín és a műfaj más!

2012 őszén Budapest volt a célpontunk: a Magyar Természettudományi Múzeum, a Gyermekvasút és a Libegő. Ezt az útvonalat minden évben a hetedikesekkel járjuk végig, és nagyon szeretik, mert változatos, kalandos. Sok vidéki gyerek szinte alig utazik, ezért nekik még a tömegközlekedés is élmény (- és tanulnivaló!)

A kirándulás utáni első osztályfőnöki órán, 3-4 fős csapatokban szokták megválaszolni a kérdéseket, ezt követően a jó megoldások legalább 2 hétig kint vannak a faliújságon. (Ld.: Megoldások c. lap)

Természetesen amit itt olvashattok, csak minta, de az Utazás c. kérdéssort könnyű lesz „személyre szabni”, a többi meg általános érvényű.

És itt a megoldókulcs is! (Én szeretem, ha van - ebből gondolom, hogy más is... ☺)

Gyalog Éva

Budapest, 2012. október 11.

Ha valamelyik kérdésre nem tudod a választ, mert nem volt időd lejegyezni vagy megnézni, vagy egyszerűen csak elkerülte a figyelmedet, nézz utána a könyvtárban vagy az interneten!

A múzeum bejárata előtt látható óriási kőzettömbök nevei betűrendben:

Andezit, Hárshegyi homokkő, Kagylós mészkő, Riolit ártufa, Zöldpala

Helyezd el őket koruk szerint!

- 1.) 125-145 millió éves: .....
- 2.) 74-84 millió éves: .....
- 3.) 32-34 millió éves .....
- 4.) 15-17 millió éves: .....
- 5.) 13-14 millió éves: .....

Kösd össze az feliratokat!

a) Bejárat	Exit
b) Eltűnt világok	Entrance
c) Titkok a föld alatt	Underground secrets
d) Uzsonnázó	Lost worlds
e) Kijárat	Snack room

Keresd meg az alábbi szavak helyét!

szervezetünk; természetben; ásványok; történelmünk; meggyógyíthatnak

Miért fontosak az emberiségnek az .....?

- Mert körülvesznek bennünket a .....
- Mert nélkülük ..... sem működne.
- Mert ..... vagy megbetegíthetnek minket.
- Mert ..... emlékeit hordozzák.

Írd a vegyjeleket az anyagnevek mellé! Ag, Au, C, Cu, Fe, S

réz (.....), ezüst (.....), arany (.....), kén (.....), gyémánt (.....), vas (.....)

Noé bárkája

Hány kg-os a rekorder Maldív dió

<u>magja?</u>	a) 7 kg	b) 17 kg	c) 27 kg
<u>termése?</u>	a) 22kg	b) 32 kg	c) 42 kg

Halak vagy madarak?

A gerincesek 2. legnépesebb csoportját a ..... alkotják.

Denevérek vagy rágcsálók? Egészítsd ki a mondatot!

A ..... az emlősök 2. leggazdagabb rendje a .....után.

Három, tizenhárom vagy huszonhárom?

A legkisebb madár, a méhkolibri ..... gramm tömegű.

Igaz vagy hamis?

A legnagyobb madár, a strucc 160 kg tömegű. ....

Milyen felirat alatt mutatnád be az alábbi érdekes nevű állatokat?

szavannacerkóf; zászlósfarkú kolobusz; tarka vari

Segítünk! _ő_m_ő_ö_ r_n_j_

Utazás

Hány tanuló vett részt a kiránduláson? .....

Melyik a helyes sorrend?

- a) Bag - Gödöllő - Pécel - Isaszeg - Bp.
- b) Bag - Isaszeg - Pécel - Gödöllő - Bp.
- c) Bag - Gödöllő - Isaszeg - Pécel - Bp.

Piros vagy kék?

Melyik metróra szálltunk fel a Keleti pályaudvarnál? .....

Melyik metróról szálltunk le a Nagyvárad téren? .....

Melyik megállónál keresztezi egymást a két metróvonal? .....

Melyik hegyre vitt fel a Gyermekvasút? .....

Melyik hegyről vitt le a Libegő? .....

Milyen hosszú a Libegő útvonala?

- a) 1040 m   b) 1140 m   c) 940 m

Mikor indultunk haza a Keleti pályaudvarról? .....óra .....perckor

+1.)Ki veszítette el út közben a dzsekijét? .....

+2.)Ki hagyta a táskáját a *Mekiben*? .....

+3.)Ki szeretne még egyszer *libegőzni*? .....

Budapest, 2012. október 11. Megoldások

Ha valamelyik kérdésre nem tudod a választ, mert nem volt időd lejegyezni vagy megnézni, vagy egyszerűen csak elkerülte a figyelmedet, nézz utána a könyvtárban vagy az interneten!

A múzeum bejárata előtt látható óriási kőzettömbök nevei betűrendben:

Andezit, Hárshegyi homokkő, Kagylós mészkő, Riolit ártufa, Zöldpala

Helyezd el őket koruk szerint!

- 6.) 125-145 millió éves : **Zöldpala**
7.) 74-84 millió éves: **Kagylós mészkő**
8.) 32-34 millió éves: **Hárshegyi homokkő**
9.) 15-17 millió éves: **Andezit**
10.) 13-14 millió éves: **Riolit ártufa**

Kösd össze az feliratokat!

a) Bejárat	Exit
b) Eltűnt világok	Entrance
c) Titkok a föld alatt	Underground secrets
d) Uzsonnázó	Lost worlds
e) Kijárat	Snack room

Keresd meg az alábbi szavak helyét!

szervezetünk; természetben; ásványok; történelmünk; meggyógyíthatnak

Miért fontosak az emberiségnek az **ásványok**?

- Mert körülvesznek bennünket a **természetben**.
- Mert nélkülük **szervezetünk** sem működne.
- Mert **meggyógyíthatnak** vagy megbetegíthetnek minket.
- Mert **történelmünk** emlékeit hordozzák.

Írd a vegyjeleket az anyagnevek mellé! Ag, Au, C, Cu, Fe, S
réz (**Cu**), ezüst (**Ag**), arany (**Au**), kén (**S**), gyémánt (**C**), vas (**Fe**)

Noé bárkája

Hány kg-os a rekorder Maldív dió

<u>magja</u>	a) 7kg	b) 17kg	c) 27kg
<u>termése</u>	a) 22kg	b) 32kg	c) 42kg

Halak vagy madarak?

A gerincesek 2. legnépesebb csoportját a **madarak** alkotják.

Denevérek vagy rágcsálók? Egészítsd ki a mondatot!

A **denevérek** az emlősök 2. leggazdagabb rendje a **rágcsálók** után.

Három, tizenhárom vagy huszonhárom?

A legkisebb madár, a méhkolibri **3** gramm tömegű.

Igaz vagy hamis?

A legnagyobb madár, a strucc 160 kg tömegű. **Igaz!**

Milyen felirat alatt mutatnád be az alábbi érdekes nevű állatokat?

szavannacerkóf; zászlósfarkú kolobusz; tarka vari

Segítünk! **Főemlősök rendje**

Utazás

Hány tanuló vett részt a kiránduláson? **27**

Melyik a helyes sorrend?

d) Bag - Gödöllő - Pécel - Isaszeg - Bp.

e) Bag - Isaszeg - Pécel - Gödöllő - Bp.

f) **Bag - Gödöllő - Isaszeg - Pécel - Bp.**

Piros vagy kék?

Melyik metróra szálltunk fel a Keleti pályaudvarnál? **A pirosra.**

Melyik metróról szálltunk le a Nagyvárad téren? **A kékről.**

Melyik megállónál keresztezi egymást a két metróvonal? **A Deák térnél.**

Melyik hegyre vitt fel a Gyermekvasút? **A Széchenyi-hegyre.**

Melyik hegyről vitt le a Libegő? **A János-hegyről.**

Milyen hosszú a Libegő útvonala?

a) **1040 m**

b) 1140 m

c) 940 m

Mikor indultunk haza a Keleti pályaudvarról? **17 óra 35 perckor**

+1.)Ki veszítette el út közben a dzsekijét? **Márk**

+2.)Ki hagyta a táskáját a *Mekiben*? **Krisztián**

+3.)Ki szeretne még egyszer *libegőzni*? (???)

Remélem, mindenki talál kedvére valót májusi kosarunkban. Köszönöm a szerzőknek az értékes anyagokat, és várom írásaitokat a következő, szeptemberi számba!
További jó munkát, és élményekben gazdag, szép nyarat kívánok!

Gyalog Éva, Bag
gyalog.eva@gmail.com